

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІЗУАЛЬНА СОЦІОЛОГІЯ

для студентів

галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність	С5 Соціологія
освітній ступінь	бакалавр
освітня програма	Соціологія
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	202_/202_
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

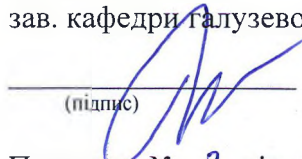
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2026

Розробник: кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

зав. кафедри галузевої соціології

(підпис)

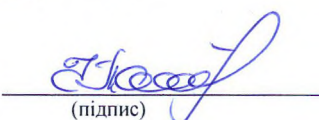
Ольга БЕЗРУКОВА

Протокол № 2 від «22» січня 2026 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол № 5 від «23» січня 2026 р.

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни має подвійний характер:

Навчальна дисципліна «Візуальна соціологія» має на меті з'ясування поля досліджень візуальної соціології як однієї з галузевих соціологій, характеристика основних напрямів досліджень, розширення знань щодо методології та розвиток навичок аналітичної інтерпретації візуальних матеріалів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати історію соціологічної думки
2. Вміти аналітично мислити
3. Володіти навичками роботи з сучасною комп'ютерною та цифровою технікою

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Візуальна соціологія» носить практичний характер, сприяє формуванню в професійній практиці майбутніх соціологів вмінь і навичок роботи з візуальною інформацією та візуальними методами досліджень соціальної реальності. Передбачається набуття вмінь працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацьовувати першоджерела, розвиток навичок візуального аналізу, здобуття знань про способи візуальних дослідницьких методик, про відмінності між соціологічним та філософським, культурологічним, антропологічним способами використання візуального матеріалу в дослідженнях.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основним завданням вивчення дисципліни є вивчення основних категорій візуальної соціології та теоретичних основ візуальної соціології, ознайомлення з основними принципами роботи фотографа та специфікою аналізу фотографічного матеріалу, з особливостями візуального дослідження кіно і відеоматеріалів та з особливостями міського простору як об'єкта візуальних досліджень.

Що спрямовано на формування таких компетентностей як:

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК12. Здатність аналізувати прояви соціокультурного розмаїття суспільства, причини і наслідки соціальних проблем, соціологічно обґрунтовувати способи їх регулювання.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	знати теоретичні основи та основні поняття візуальної соціології; основні напрями досліджень сучасної візуальної соціології; відмінні риси теоретико-методологічних підходів до аналізу візуальної інформації, використовуваної в соціологічному дослідженні; основні підходи до візуалізації соціальної реальності та її елементів; можливості та обмеження соціологічного аналізу візуальної інформації	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	40
2	вміти коректно використовувати візуальні засоби для аналізу соціальних явищ; аналізувати теоретичні джерела, порівнювати різноманітні підходи до соціологічного аналізу візуальних репрезентацій соціальної реальності; самостійно формулювати тему	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	35

	емпіричного дослідження в рамках сфери досліджень візуальної соціології; проводити дослідження соціальних явищ і процесів на візуальному матеріалі, з метою визначення особливостей репрезентації соціальних феноменів в сучасному суспільстві; працювати з візуальною інформацією			
3	організовувати та презентувати дослідницький проект	самостійна робота, практичні заняття	презентація, колоквиум	15
4	вести аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота, практичні заняття	дослідницьке завдання; кейси	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)		1	2	3	4
Програмні результати навчання (назва)					
ПРН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.		+	+		
ПРН16. Володіти навичками соціологічного аналізу соціальних проблем та соціологічного обґрунтування рішень їхнього регулювання.				+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

- активна робота на лекційних та практичних заняттях: РН1, РН2, РН4 – **50 балів** (30 мінімум);
- виконання контрольних робіт: РН1, РН2, РН4 – **30 балів** (18 мінімум): КР1 10 (6), КР2 10 (6), КР3 10 (6);
- виконання та презентація результатів дослідницького завдання: РН3 – **20 балів** (12 мінімум).

- **підсумкове оцінювання:** у формі заліку – як сумарний результат накопичених за семестр балів.

- **додаткові бали:** в межах максимальних 10% від семестрового балу, отриманого студент_ом/кою – протягом семестру студент_ка а) веде щоденник відвідування культурно-мистецьких заходів із реферативними нотатками та візуальним фактажем щодо змісту заходу в контексті тематики дисципліни або б) прослуховує релевантний темам дисципліни позаакадемічний навчальний курс, що підтверджено відповідним сертифікатом успішності або в інший доказовий спосіб.

7.2 Організація оцінювання:

Активна робота на лекційних та практичних заняттях оцінюється за виконання завдань під час аудиторної роботи.

Контрольні роботи виконуються після вивчення тематичного блоку на найближчому за графіком навчання практичному занятті.

Дослідницьке завдання виконується протягом семестру, презентується на останньому за графіком навчання практичному занятті.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Візуальна соціологія як соціологічна теорія та методологія				
1	Історія становлення та інституціоналізація візуальної соціології	2	2	6
2	Теоретико-методологічні основи та методи візуальної соціології	2	2	6
3	Контрольна робота 1		2	4
2. Фотографія як предмет та метод соціологічних досліджень				
4	Соціальна історія фотографії. Теорії вивчення фотографії.	4	2	6
5	Методологія та методи аналізу фотографій	4	2	6
6	Контрольна робота 2		2	4
3. Соціологічні дослідження кіно та відео				
7	Кіно як продукт візуальної культури	2	2	6
8	Кінематограф як предмет соціологічного вивчення	2	2	6
9	Контрольна робота 3		2	4
4. Візуальні комунікації				
10	Сучасні візуальні комунікації	2	2	6
11	Дослідження та конструювання візуального контенту	2	2	6
12	Дослідницьке завдання		2	16
Всього:		20	24	76

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Практичні заняття – 24 год.

Самостійна робота – 76 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Барт Р. Camera lucida. Нотування фотографії / пер. з фр. О.Червоник. Х.: МОКСОР, 2022. С.20-29, 42-46.
2. Берджер Дж. Як ми бачимо. Х.: IST Publishing, 2020. С.11-38, 133-159.
3. Петренко-Лисак А. Візуальні студії. Тематичний гайд: навчально-наочне видання. К.: 2025. 92 сл. URL: <https://surli.cc/zuklqk>
4. Солдатова В. Візуальні методи в соціології: основні підходи до збору соціологічної інформації // Соціальні виміри суспільства. Вип. 7(18). К., 2015. С. 562-575.

Додаткова:

1. Берджер Дж. Про погляд. Х.: IST Publishing, 2024. 184 с.
2. Білз Ф. Сторітелінг у фотографії. Воркшоп: п'ять кроків до створення незабутніх світлин. К.: ArtHuss, 2021. С.11-15, 25-34, 46-49.
3. Зонтаг С. У Платоновій печері // Про фотографію / пер. з англ. Я.Стріха. Х.: МОКСОР, 2024. С.10-39.

4. Зубавіна І.Б. Екранна культура: засоби моделювання художньої реальності (час і простір у кінематографі). К.: 2006. URL: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=1793>.
5. Зубавіна І.Б. Час і простір у кінематографі: монографія. К., 2008. 448 с.
6. Котлобулатова І. Єврейські фотографі та фотостудії Львова (1860-1939). Л.: ВСЛ, 2024. 672 с.
7. Петренко-Лисак А.О. Візуальний есей – «Іжа (до) останнього дня» // Текст і образ: Актуальні проблеми історії мистецтва. Том 2. № 16. 2023. С. 54-73.
8. Петренко-Лисак А.О. Самофотографування (селфі) як соціокультурний феномен та явище девіації // Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. Випуск 8(19). К., ІС НАНУ, 2016. С. 402-415.
9. Петренко-Лисак А.О. Фотопортрет як «місце пам'яті» людей і речей // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. Вип. 12. 2018. С. 133-144.
10. Радченко К., Сало Е. Фотографії розповідають. Images Tell Stories. Одеса-Хельсінки, 2017. 78 с.